

# DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:

Négy hasznos petit sorost 5 kr. Nagybőb terjedelmű a többzetű hirdetések alkuzszerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejelntésért 80 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 60 kr.

Nyilttári közlemények minden petit sora 80 krajczár.

Hirdetések fölvetésnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. a.)

Készítők nem adnak vissza.

**Előfizetési árak**  
helyben, vagy postán küldve:  
Egész évre . . . 10 frt. — kr.  
Félévre . . . 5 — — —  
Negyedévre . . . 2 — 50 —  
Egy órára . . . 1 — — —  
Egyes szám 4 kr.  
Alap szemlélet részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca 1702. sz.) bérmentve küldendő.  
**Előfizethető helyben:**  
Teleki K. Lajos könyvkereskedésében, és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. alatt.)

## Fölhívás előfizetésre!

A »Debreczen« XXIV-ik évfolyamának harmadik negyedére, mely július hó elsején kezdődött, előfizetésnyitunk s bizalommal kérjük föl t. előfizetőinket előfizetéseik megújítására, valamint föl-kérjük azokat, kik előfizetési díjaikkal hátralékban vannak, hátralékaik kiegyenlítésére, mert mi is csak úgy felelhetünk meg nem csekély kötelezettségeinknek, ha az előfizetési díjak pontosan befolyának.

A »Debreczen« előfizetési ára:

Egész évre 10 frt. —  
Fél évre 5 frt. —  
Negyed évre 2 frt 50 kr.  
Egy órára 1 frt. —

Vidéki t. előfizetőinket — a tévedések elkerülése végett — arra kérjük, hogy az előfizetési díjakat egyszerűen e cím alatt sziveskedjenek beküldeni: »A Debreczen« kiadó-hivatalának, Debreczen« (Nagy-uj-utca, 1702. sz.)

**A DEBRECZEN**  
szerkesztősége és kiadó-hivatala.

## A baptistákról.

Debreczen, július 7.

A »Debreczen« keddi számában egy vezércikk jelent meg a »nazarénusokról«, egyik ifjú pályatársam pennájából.

Bizony az én atyámia nem itél tárgyilagosan sem a »nazarénusokról«, sem én rólam; mert immár elő kell velem állanom és — hála a jó Istennek, ki a meggyőződés szabad nyilvánításához nekem erőt adott — teljes bátorsággal és lelki nyugalommal állok vele elő, hogy amaz »ifjú theologus«, kit fentemlített itész ur a megrovás vértanui máglyájára dobott, én vagyok. Az igazság és a magam érdekében is kérem: »audiatur et altera pars!«

Elmondom immár én is — Isten a tanum, hogy igazat szólok — a mit a debreczeni baptistákra (mert ők magukat így nevezik) vonatkozólag láttam, hallottam és olvastam a birtokomba került »keresztelt keresztények« hitvallomásából.

Folyó hó első napján voltam először kint

## A »DEBRECZEN« TÁRCZAJA.

### A Szent-Wenzel miséje.

— Jan Neruda genréképe. —

Átdolgozta: **IFJ. MÓRLOS PÁL.**

(Folytatás.)

Ót óra volt. A lassan elhangzó óraütések kivertek gondolataimból. Elővettem táskámat, mely egy szíjjon csüngött vállamon. Kikerestem az olvasókönyvet. Felnyitottam és betűgetni kezdtem abból. Bár az esti homály mindinkább erősödött, de azért a fiatal szemek még mindig jól láttak. De minden egyes, minden legcsekélyebb zörög sértett. Minden legkisebb zajra félbehagytam az olvasást. Vártam, míg el nem hangzott, s tökéletes nem lett a halálos csend. Most gyors, könnyed léptek közeledtek. Ép az ablak alatt állottak meg. E pillanatban megsejtettem, hogy ezek barátaim lesznek. Rövid, előre meghatározott füttyölés hangzott kívülről. Nagyon megörültem, mikor láttam, hogy barátaim gondolnak reám, s eljötték ide — bár talán otthon még ki is kapnak szegények. Másrészt meg büszkélkedtem, ha gondoltam, mily szívesen ülnének azok az én helyemen, ha csak egy órácskára is — bizonyára egész éjszaka nem nyughatnak a jó fiúk! És mily jó szívvvel bocsátanám be én is magamhoz, bár csak egy órácskára is, bármelyiket!

Most a Frigyes felsikoltott — csakugyan a suszterék Frigyesé volt, jól megismertem. Nagyon jó pajtásom volt. Szerettem szegényt, mert nap-nap után szerencsétlen volt. Már a reggeli misénél vizet öntött a tisztelendő ur cipőjére — Frigyes ugyanis mindig másfele bámúl, s sohasem vigyáz a tisztelendő urra — delután meg a tanító ur kapta rajta, amint

a csapó-kertben, hova nem pusztá kíváncsiság, vagy botrány-hajhászás vezetett, mint némelyeket. — hanem a keresztényi életnyilvánulások iránt érzett benső érdeklődés. Ezen alkalommal nem volt Istentisztelet, de megismerkedtem azzal az egyszerű taligás emberrel, ki egy felszáradt iszákoskodott, káromolta a jó atyát és immár megtért, nem iszik, nem káromkodik. Ekkor szereztem be a »hitvallomást« és még ugyanazon nap éjszakáján át is olvastam gondosan, pontrul-pontra, kritizálva, — azt jó lélekkel mondhatom, hogy semmi bibliaellenest nem találtam benne. A ki állításomon kívül a maga meggyőződését is akarja követni, annak készségesen bocsátom rendelkezésére a hitvallomást. Nyakunkon a »baj«; — ne restelkedjék azért sekisem, aki érdeklődik, vagy a kinek kötelessége érdeklődni, fáradságot venni magának a mélyebb betekintésre; akkor majd nem fogunk itelni felültesen és hiszem: rosszakarattal sem, hogy mi se ítéltesünk.

Másnap este ismét kimentem és akkor tanuja voltam egy — mondhatom, bár együgyű, de szívből fakadó, buzgó Istentiszteletnek. Először énekeltek, aztán imádkoztak, ismét énekeltek, majd rövid imák után olvasták a 95. zsolnárt, erre újból énekeltek és imádkoztak, ezután következett János 3, 1—6. alapján a félórás tartott predikáció, ezt imádság követte; ekkor az Iglón kiadott »Szent hárfá«-ból zengett »új ének« (a 8-ik zsolnárt dallamára) zárta be az istentiszteletet. Az éneklésben négy férfiú, egy asszony és két leány vett részt; összesen heten valának tehát e megatalkodott gonosztevők. Sőt a 7 közül is kettő: a predikátor és annak leánya nem debreczeni, hanem h.-bőszörményi »jött-ment«. Az imádkozást a predikátoron kívül, még két férfiú végezte.

Az egész istentisztelet a legmélyebb keresztényi buzgóság színezetét viselte. Én a szíveket vizsgálni nem tudom; de más ember sem; hiszen ez a képesség csak amaz egy embernek adatott, ki Isten vala. Ha azonban nem akarok kétségbe vonni a priori minden emberi jó tulajdonságot: respectálni tartozom a látszatot, a külsőséget is, mint a belsőnek hű kifejezését, mindaddig, míg más jellegű tények az ellenkezőről nem győznek meg. Ha volt valami, a min megültem, az némely művelt ifjak magaviselete volt, kik ez alkalommal is,

mint máskor, a mob színvonalan állóknak bizonyították magukat. Szegény baptisták! Ők a maguk együgyű módja szerint imádták a »jó atyát«, az »Urát«, a ki »lát mindeneiket«. Az »egyszerűen érdeklődő« tömeg pedig és vele az említett »műveltek« abozgolták, szidalmazták őket imádkozásuk közben. Bizonyára azért, mert biztonságban érezték magukat abban, hogy az Ur nem látja őket! Sőt — ha szóval, tettel vissza nem tartom a csufolódókat, — nyomban tettelegességre került volna a dolog még jelenlétemben, a mint eltávozásom után csakugyan arra is került!\*) Meg merem kérdeni Isten — és emberek előtt: kik viselték ott magukat a szeretet Istenének hivei gyanán? Ne féltették ti bűnös bölcsék a »szent ostobák«-tól embereiteket és magatokat, mástól féltetek; — attól, a ki megfizet kinek-kinek az ő cselekedetei szerint!

Igaz, hogy a predikátor a maga tanulatlanságában lényeges ellentétbe helyezte magát a keresztényen tannal; de nem rosszakaratból tette és a midőn én szeretettel felvilágosítottam magából a szentírásból, alázatosan megköszönte e felvilágosítást és megígérte nekem, hogy ama két téves állítást ajkaira többé nem veszi. Hozzá intézett beszédem végén, melyet ő bizonyára jobban megértett, mint az elől említett czikkező, — kiemltem: hogy a mindeneiket látó Isten jól tudja, hogy vajjon báránybőrbe öltözött farkasok és így a keresztényi jó rendet aláásó, felforgató atyafiaké, vagy pedig valóban buzgó keresztények? Amugy büntetés, így jutalom vár rájuk! »És — így vezegtem szavaimat — ha csakugyan buzgó keresztények, maradjanak meg ilyeneknek és a mennyiben becsülettel jellemük, mint emberek is — maradjanak becsületben. Imádják, tiszteljék az Isten, de ne okozzanak ezzel másokban megbotránkozást s ne tegyenek úgy, mint a képmutatók, kik a gyülekezetben fennállva, avagy az utcák szögletein imádkoznak örömeit; hiszen megmondta az idvezítő: »Te pedig, mikor imádkozol, menj be a titkos házadba és ajtódat bezárólva, imádjad a te Atyá-

\*) Ez mindenesetre hiba volt, de hát sok függ a véralakától. Nem tudja mindenki nyugodtan nézni a nazarénusok miszticizmusát és képmutatását. A nazarénizmus Magyarországban nem egyéb, mint vallási szocializmus. Itt a dolog bibéje!

Szerk.

dat, a ki titkon vagyon«. Az én jó akaratú szereplésemről — melyet nem kerestem, mert csak felhívás után vállalkoztam reá, de nem is szegyenek soha — ennyi az igazság; ennek felette a mi vagyon, az csak félreértés.

Harmadik napon ismét kimentem, hogy a »Debreczeni Prot. Lapnak« részletesebb tudósítást irandó, bővebb felvilágosításokat, tapasztalatokat szerezzek magamnak. De már ekkor a gyülekezés hajlékát üresen találtam. Egyházkunk olyan feltételeket juihai szétkergették a belopózkodott farkasokat — És az elrejtőzni kényszerült baptisták törhették rajta »gyasfejes« elmékedési organumokat, hogy hol is van hát az az evangéliumi szabadság, szeretet, türelem?

A mit még általában mondani akarok, azt az áttekinthetőség céljából egy pár pontban foglalom össze.

1. Az a tény, hogy a baptistáknál tanulatlan emberek magyarázzák a szent írást — természetesen hozzájuk hasonlóknak — s abból így a megtéréshez, szent élet folytatásához együgyű elmével bár, de hívő lélekkel — maguknak erőt óhajtanak meríteni, nem érdemlik meg a kárhovatást s valóban azért azok, kik nem szentek, de nem is ostobák, őket meg nem támadhatjuk. Hol van az megírva, hogy a Szentlélek csak a tanult emberekben működik? Sőt inkább Isten igazsága hitből-hitbe jelentetik ki, s a legegyszerűbb hívő is megérti Isten lelke által a szentírás annyira, hogy azt magának, a hozzá hasonlóknak s még inkább a nála is tanulatlanabbaknak magyarázhassa. Ha ezt el nem fogadjuk: vegyük ki a nép kezéből a bibliát, melyet meg nem érthet, a melyben foglalt hit- és erkölcsigazságokról magának és másoknak számot adni nem tud. Ha a Szentlélek csak az Irástudókban működik az ige értésére: ismételve mondom: vegyék el ti bűnös bölcsék az élet könyvét attól a szerencsétlen néptől; hiszen, ha nem érti, ne csak ne magyarázza, hanem ne is olvassa! Vegyék el a néptől a bibliát; épen jó lesz ez első lépésnek az annyiszor megtámadott róm. kath. egyházhoz való közeledésben! Az megtörténhetik, hogy a tanulatlan magyarázók hibát követnek el; de hát mire valók a tanult magyarázók? Nem arra, hogy oktassák és pedig szeretettel oktassák a tanulatlanokat? Bizony sokkal inkább, hogy észre ne vegye a sekrestyés, ki mindig lezavart bennünket.

Fent voltam a főkórusban. Lassan lépegettem ott, míg elértem az előreszt, hol az orgona állott. Mily boldog voltam. Itt állottam tehát egész egyedül, minden ellenőrző nélkül e helyen, hova soha sem léphettünk bizonyos félelem, bizonyos megragadó költőies felindulás nélkül. Az orgona két oldalán padok, hasonlólak mint a régi czirkuszok ülőhelyei. Ép az orgona mellé ültem le, az első sorba, honnan a kántor szokta a billentyűket billegetni. Ki tilthatná azt el nekem, hogy most én is meg ne próbáljam azt? Gyengén, mintha csak a port akartam volna róla letérülni, érintetem meg az első billentyűt — majd ismét erősebben nyomtam meg egy másikat — és hallottam a hangot, bár alig hallható volt az. Ezzel félbehagytam a játékot, mert úgy éreztem, kihihívó, bűnös játék volna az.

A magas emelvényeken és a kórus kar-támaszán nagy zsolnárok sötétlettek. Most azt is megpróbálhattam, valyon képes leszek-e egyet felelelni. Napközben semmiesetre sem vállalkoztam volna erre. Ezek az óriási zsolnárok mindig oly titokteljesek voltak előttünk. A kapsok, a szegélyezések nehéz sárga rézből voltak. A fakemény fedelek töredezetek. A szakadozott és zsiros piszoktól takart pergamenlevelek nem egy helyt csirizlel voltak meg-ragasztva. Aranyos és színes czifrázatok ragyogtak e leveleken, melyekbe a régi módi irás fekete sorai és piros színű kótták messze el-látszó jelei váltogatták egymást. Valami nehéz lehetett az e fajta zsolnárt, mivel a hosszú, czingár tenorista még fel se tudta emelni — mi gyerekek nem is igen sokra becsültük ezt a tenoristát — és ha valamelyik zsolnárt mégis ki kellett mozditani helyéből, akkor mindig a kövér, vastag nyaku basszista tette azt, még ez is megnagyótt alatta. (Folyt. köv.)

rendezősekhez  
putorszövet,  
GÖNY,  
vászon  
kett,  
parafaszőnyeg)  
agy  
z tékban  
emesen  
tott áron  
sef és Társa  
NBEN, kistemplombazár,  
71—  
Férfi chifon ingek  
a hímeyes Scholl-féle chifonból  
1 frt 90 kr, 2 frt 20 kr, 2 frt 60 kr  
GALLÉROK

pek  
ismeretes házi  
helet, fellujtság,  
árgaság, undor  
omortól származó  
morholdáknál,  
anóknak bizo-  
kis ügy ára  
— Magya-  
n!! Csak oly  
ál szalag van  
akkal: »Valo-  
utók.

Tamássy Béla, Tóth  
egen: Vaday I., Hadhá  
h Kálmán gyógyszerész  
43—30.

atin,  
ritók  
54—

kább erre, mint arra, hogy »agyatlan-fejtelenséggel neki menjenek annak a »buta parasztnak«, a bibliát kitépjk kezéből, hogy hozzá csapjuk a »agyas-fejese«<sup>1)</sup> valamire, a mivel az »ostoba« még gondolkodni is mer!

2. Eltekintve attól, hogy a baptisták hitelti és egyház szervezeti tekintetben elszakadnak-e tőlünk reformátusoktól, vagy nem? életfolytatásuk anyagára keresztényi, hogy szinte megdöbben a mai bűnös kor gyermekét, feltámad bennünk a lelkiismeret dorgáló, jórátó szava. Én bevallom, hogy emez e r e t n e k e k jobbak en nálam e tekintetben, bevallom, hogy ezért feltétlenül becsülöm őket.

3. Ha csakugyan elszakadnak is a baptisták az ev. ref. egyháztól: jusson eszünkbe, hogy a valódi egyház láthatatlan s annak tagja lehet hit által bárki is, még a látható egyház kötelekéből kibontakozott is. Ha üldözzük őket szóval, vagy tettel: a lelkiismereti szabadság, maga az Isten ellen vétkezünk; egyházunkban meg nem tarthatjuk, abba vissza sem vihetjük őket. Szeressük, ha mihen tévednek, szeretetlen világoztassuk föl őket elmenvén hozzájuk; hiszen a hívők szeretetteljes érintkezése által csak a hit nyer erősbödést. Ők is tanulhatnak mi tőlünk, de bizony mondom: mi is ö tőlük. És ha megszeretnek ismét bennünket, mert az elszakadók-ról a szeretet köteleke hullott le, de hogy valnak el tőlünk többé!

Végre is megkövezésre méltó az maga, ki patriarchalis pöffszekedéssel mondja egy nyomorult jóta miatt:

»Föl tehát

Fel talvaikra, irtsátok ki őket,

Pusztítsátok aggot, nőt, gyermeket.

Avagy:

»Isten dicséere a máglyára őket!«<sup>2)</sup>

4. Egy nagy tanulságot mindenképen levonhatunk a baptisták dolgából hívők és lelkipásztorok egyaránt. A hívők azt: hogy a mi keresztényi életfolytatásunk épen nem keresztényi. A lelkipásztorok azt: hogy a lelkipásztor-nak — lelkipásztornak kell lenni, olyan pásztornak, a ki életét adja a juhokért.

Parochialis körök felállítására, cura pastoralis, házi Isteniszteletek — jöjjen el a ti országoktok!<sup>3)</sup>

Legyen szabad még megjegyznem, hogy ev. ref. egyházam érdekeit szíven viselem úgy, mint bárki más, de arról, hogy nem vagyok olyan szűk látókörű és rideg lelkű<sup>4)</sup> mint a milyennek több ízben tisztelt ifjú pályatársam erőnek-erejével igyekszik magát bizonyítani, valóban nem tehetek.

Egyébiránt én — habár engem meg nem értve s e mellett rosszakaratulag<sup>5)</sup> megjő, hogy

<sup>1)</sup> Mi ugyan nem látták azt az »agyas-fejese« futkározó profétát, de látatlanul sem lehetünk felőle jó véleményűnyek! Szerk.

<sup>2)</sup> Ezt a keddi vezércikkhez egyáltalában nem mondtam, s a vak gyűlölet e hangjának helyet sem engednek lapunkban! Szerk.

<sup>3)</sup> Lásd lapunk mai első ujdonságát. Szerk.

<sup>4)</sup> Nem volt az rideglelkűség, csak a tényleg létező vesélynek kissé erős színezése. Szerk.

<sup>5)</sup> Konstatálnunk kell, hogy a keddi vezércikkhez Jánossy ur iránt rosszakarat nem vezette, — csupán a Jánossy ur túlvitit felebaráti szeretetét kifogásolta. Ennyireh pedig talán csak joga volt?! Szerk.

## Az álarcz.

— Elbeszélés. —

Irta: DYHERRN GEORGE BR.

Fordította: **Biró Irén.**

(Folytatás.)

Gondolatai egymást kergették, forróságot érzett, de külsőleg mindez csak gyors lélekzetéről és szemének lázas fényéről volt észrevehető.

— Úgy hiszem, kedves Elly hogy érzelmeiden addig uralkodnod kell, míg a férfi, kit szeretsz, — kezdet megkéri, — mondá komolyan.

— Kétségkívül, te birsz mindazon tulajdonságokkal, — miket egy grófnétól megkivánnak

Szavait finom gunnyal ejtette ki.

— Rosszul teszem-e, hogy remélek? kérde hirtelen Elly. Mondd csak Lia, házasságod előtt nem érdeklődte-e más férfi iránt?

— Talán, de ezt nem árultam volna el a barátomnak. Lásd Elly, az nem szokatlan dolog, ha egy leánynak egy férfi jobban tetszik, mint a többiek, mert a leánynak is van szeme és szíve és azt is gondolhatja, hogy szívesen hozzá menne feleségül, de azt nem mindenki vallaná meg ilyen nyíltan, mint te, kedves kis csacska. Tehát várj, talán az álarcosbálban nyilatkozni fog neked.

Lia felállt. Már is sokat foglalkozott a gróffal; az első álarcosbálra emlékezett vissza akaratlanul is és minden gyűlölet felébredt szívében arra a gondolatra, hogy ismét utjába akar állani. De ő fel volt feyverezve, — álarcot viselt és a grófnak nem szabad azt sejteni sem, hogy nincs efeledve.

nevet nem említve — megbántani oly igen szorgalmatoskodott is — nem szünöm meg öt tiszteletes atyámfiamnak tekinteni s épen ezért szeretettel ajánlom nagyrabecsült figyelmébe, hogy mit jelent református hittanhanglatónak lenni, és hogy az igazság ellen való bűn: Isten ellen való bűn!

Jánossy Zoltán,  
végzett hittanhanglato.

**A képviselőház** tegnap rövid ülést tartott, melyen harmadszori olvasásban is elfogadta a tegnapielőtti megszavazott törvényjavaslatokat. Ezután Hegedűs Sándor a pénzügyi bizottság előadója terjesztette be a valuta-javaslatokra vonatkozó jelentéseket, a melyek a hétfőn délelőtt 10 órakor tartandó ülés napirendjére üzetek ki. Irányi Dániel az idő rövidségére való tekintettel azt kérte az elnöktől: gondoskodjék róla, hogy a jelentések mielőbb a képviselők kezeibe jussanak. Erre az elnök kijelentette, hogy már a mai nap folyamán lakásaikon megkapják a képviselők a jelentéseket. A jegyzőkönyv nyomban hitelesítettven: az ülés véget ért.

**A képviselőház pénzügyi bizottságának** Wahrmann Mór elnöke alatti tegnapi ülésében Hegedűs Sándor előadó be-terjesztette a valutareform iránti törvényjavaslatra vonatkozó bizottsági jelentés tervezetét. A jelentés tervezete mindenekelőtt hangsúlyozván a valuta-rendezés általánosan érzett szükségét, kérdi: lehetséges-e most a valuta rendezése, helyes-e a rendezés az aranyvaluta alapján s fenntartható-e viszonyaink közt? A jelentés tervezete igenlőleg válaszolt mind e kérdésekre. Azután elismerést fejezve ki a pénzügyminiszternek a reform alapos elkészítéséért, sorra veszi a korona-értékről szóló törvényjavaslat egyes rendelkezéseit s mindenikkel szemben kifejti a bizottság álláspontját s indokolja a történt módosításokat, behatólag foglalkozva az ezüst kurans s különösen a reláció kérdésével. Ismerteti ezután az érme-egyezményre vonatkozó javaslat s a kapcsolatos további elő-terjesztések tartalmát és célját, kiemelve, hogy mindezek a pénzrendszer reformjának alapjait eszközeit és keresztülvitelét kellő óvatossággal és körültekintéssel állapítja meg és biztosítja. Utal a jelentés végül a valutareform végrehajtásához szükséges további rendszabályokra s bizalommal elfogadhatónak jelenti ki a javaslatokat, »mert a mi azokban le van helyezve, az tervszerű és hasznos.« A bizottság néhány tagjának észrevételei után egy-pár módosítással magáévá tette a jelentést. Elnök a bizottság tagjainak általános helyeslése mellett köszönetet mond az előadónak a jelentés kidolgozásáért. Ezzel az ülés véget ért.

## BELFÖLD.

**A király és az elkeresztelési vita.** A »Budapesti Hirlap« írja a főrendiház elkeresztelési vitájáról jul. 5-iki kelettel: Általános föltűnt ma, hogy az elkeresztelési vitában nem szöglált föl többet Csáky Albin gr. kultuszminiszter és hogy Szilágyi Dezső nagyban várt beszéde elmaradt. Már azért is föltűnt, mert az igazságügyminiszter a mai ülés folyamán sürűn jegezett. A dolog magyarázata, mint kitűnő forrásból értesülünk, az, hogy ő felsége Szapáry Gyula gróf miniszterelnökkhöz telegrammot intézett, a melyben annak az óhajának adott kifejezést, hogy fejezzék be az elkeresztelési vitát. A királyi telegrammnak megvolt a hatása, Szilágyi nem mondta el nagy beszédét és

— Még egy mondani valóm van, szölt Elly, mikor már távozni akart. Szeretek énekelni, bár melletted nem vagyok pacsrta. Hypolit gróf azt a megjegyzést tette, hogy az éneket nem tudja hallgatni, mivel az rossz hatással van rá. Természetesen azóta nem énekelek.

— Nagyon szives vagy irányomban, felelte Lia kitérőleg. Az én énekemet sohasem unta meg hallgatni, gondolta.

Midőn Aidenbach kisasszony után becsapódott az ajtó, Lia egy ideig kezeit homlokára szorítva úgy gondolkodott, aztán férje szobájába sietett. A biztonság érzetével, nesztelenül lépett be. Férje az íróasztalnál ült; országgyűlési végzek tudósításai éa különféle könyvek heverték íróasztalán; Eduard nagy buzgalommal irt, Lia a hátamegett állva, karjait férje nyaka köré fonta és megcsókolta őt.

Eduard meglepetve, — boldogan tekintett föl és kezéből le akarta tenni a tollat.

— Csendesen, szölt Lia, nem akartalak háborgatni, csak látnom kellett, — hogy itt vagy.

Távozott, nesztelenül, a mint jött és rövid idő múlva komornájával fontos tanácskozást tartott egy ezüsttel himzett fekete selyem ruha valencienne esipkével való disztése fölött.

Midőn ezt elhatározták, ő maga is a varrógéphez ült és egész nap szorgalmasan varrt, minden figyelmét a munkára fordítva. Jól esett a varró gép zaját hallania és kedvetlenséggel hajtotta lábával a gép kerekét.

Ha férfi volnék, gondolta Lia, akkor talán vadásznék, lovagolnék, vidám társaságba

a primás értesülvén a dologról, azonnal el is ment az ülésből, alig hogy azt újból megnyitotta Szilágyi József koronász.

**A koronásási toll.** Zichy Jenő gróf a koronásási jubileuma alkalmából azt a lud-tollat, melyvel a király a koronázásról szölt a korona lepecsételése alkalmával felvett jegyzőkönyvet 25 év előtt aláírta, Szögyény Marich László, a király személye körüli miniszter utján a királynak felajánlotta. A toll úgy került Zichy Jenő gr. birtokába, hogy ő és Szilágyi Bernát voltak a képviselőház kiküldöttei, a mikor a jegyzőkönyvet a királynál aláírták. A király most a miniszter utján megköszönte a gróf figyelmét, a tollat pedig a nemzeti muzeum ereklyetárának adományozta.

**A valuta-törvényjavaslat tárgyalása.** A képviselőház hétfőn kezdte meg a valutatörvényjavaslat tárgyalását. (Ugyanez a veszi kezdetét az osztrák képviselőházban is a valuta-vita.) A kormánypárt részéről hárman, az ellenzék részéről kétszer annyian fognak beszélni. A jövő szerdán valószínűleg be is fejezik a tárgyalásokat s a parlament tagjai szétoszolhatnak a szünidőre.

## KÜLFÖLD.

**Még egy kiállítás.** A németek 1900-ban világi kiállítást rendeznek. Alig merült fel ennek a híre, a revanchera szomjas franciák nyomban elhatározták, hogy 1900-ban ők is csinálnak egy nemzetközi expozíciót. Hadd bukjanak bele a burkuzok az ő vállalatukba. Mert hogy Berlin nem konkurrálhat Párisal, az bizonyos. Most egy újabb világi kiállítás tervéről is érkezik hír. Mint ugyanis Antwerpenből tájékoztatók, a városi tanács elhatározta, hogy bizottságot választ, melynek feladata lesz Antwerpenben 1894-ben nemzetközi kiállítást rendezni.

**Nagylelkű miniszterelnök.** Pacics szerb miniszterelnöknek — mint Belgrádból írják — e napokban megjelent egy ember, a ki Pacicsot, mikor emigráns volt, többször kiségette szorult helyzetéből. A régi ismerős most nagy nyomorban él és segítséget kért egykori védencétől. A miniszterelnök kijelentette, hogy nem szerezhet számára állást, hanem segít rajta pénzrel. Benyult a zsebébe és adott neki — három garast.

**Uralkodók találkozója.** A lembergi Dzienik Pölszki újabb információk alapján azt az egyszerű megzefölt hírt közli, hogy Vilmos német császár jelen lesz a galicizai zárógyakorlatokon és Lembergben meglátogatja Ferencz József királyt.

## II. Rákóczi Ferencz hamvai.

Irta s a Magyar Történelmi Társulat 1892. május 16-kén tartott negyedszázados emlékünnepe felolvasta: **Thaly Kálmán,** elnök.

(Folytatás.)

Bizottsági társaim közül, föltett czélem elérhetését elősegítő társamul dr. Fraknói Vilmos barátomat szemeltem ki, mint a ki erre nemcsak mint minden történelmi érdekű eszméért, minden széper és nemesért lelkesülő jeles történetudós: hanem — a lazaristákkal való bizalmas érintkezést tekintve — főpapi állásánál fogva kiválóan alkalmasnak tűnt föl előttem. Minthogy azonban Fraknói, mint historikus, tudvaleg öleg nem tartozik a Rákóczi-cultus hívei közé: föltettem magamban, hogy őt azzá kell tennem, legalább ezen alkalomra. — Gondolkodtam, és sikerült szerencsésen megtalálnom az idevezető kiindulási pontot. Ez, az általa is, általam is a legbensőbbben apolt jegyelet

járnék és bort innám de asszony vagyok és a varrógép előtt ülök. Hogy gondolataimat udvarias gavallérok fecsegései, mámorító bálí zene, saját énekem, vagy e gép kerepelése üzi-e el — az egyre megy, mert mindig csak a változatosságot kell keresnem.

Nyolcz napig tartott a bazar a hercegi kastély teteiben, melyet Josephine hercegnő, a nögyelet védnöknője, ez alkalomra átengedett. Nyolcz új ruha diszelgett Lia öltözösbájában; fekete bársony, fekete selyem szürke prémdisszel — mind azon sokat csodált elegencziát mutatták, mely öltözeteit jellemezte. A fényes öltözetek nem okoztak neki különös örömet; férje a toilletkek nem igen törődött és az emberek, — kik őt csodálták, — többé-kevésbbé közönyösek voltak előtte.

A hercegnő, miután Liát bemutatták neki, hosszabb ideig beszélgetett vele. A szép asszony, kiről oly sokat beszéltek — és mindig jót — felköl ötte érdeklődését és elfogulatlan modora, választékos társalgása és sajátágos szépsége megnyerték a hercegnő tetszését. Ezenkívül ő már tudta, hogy tervben van a milliomos Friedhofot államszolgálatra megnyerni.

A társalgás befejeztével a hercegnő néhány kis bokrétát vett Liától, ki azt árulta és a nagy kosarakban elhelyezett virágokból maga kötötte.

Férje egyik hölgytől a másikhoz ment s mivel e bazarban sok pénzre volt szüksége, tárcáját aranyokkal töltötte meg, s éppen a miniszter feleségének adott át egy fényes

érezése, társulatunk néhai elnöke, a nagytudomány egyházfő s lángoló hazafisága tudós: Ipolyi Arnold emléke iránt, Fraknóinak utázásunk közben megnyertem ígérte arra nézve, hogy az előttem udvarias szeretetreméltóságu-kért már a mult évről oly kedves emlékü lazarista atyákat velem együtt meglátogatandja s kolostoruk könyv- és levéltárában kutatásaim folytatását támogatni fogja. Ennyi egyelőre nekem elég volt.

Midőn azután Konstantinápolyban az első napokat eltöltöttük s a császári és nagyvezéri palotákban stb. az első tisztelgéseket megtettük: idejét láttam egy lépéssel tovább menni Fraknói barátomat emlékeztetvén szives ígéreterre, indítványozám, hogy menjünk most már mi ketten a St-Benoitba, a lazaristák látogatására; adjuk által P. Lobrynak a hozott könyveket s kérjünk engedélyt tőle, először a buvárlatok folytatására, s másodszor arra, hogy templomukban, a Rákóczi és Zrinylona sírjai fölött álló oltárnál Fraknói, misét mondhasson. Fölemlitem neki, hogy feledhetetlen Ipolyink, mikor 1862-ben id. Kubinyi Ferenczcel és Henszlmann Imrével itt járt: nemcsak Rodostón, Rákóczi kápolnájában, de itt is a St-Benoitban a fejedelem sírja fölötti oltárnál misét szöglált; ha tehát az ő mestere, a tudós váradai püspök ezt levé: ő a hü tanítvány, a váradai kanonok, csak a kegyeletnek fog adózni, midőn püspökének nememes példáját követendő. Küldöttségünk tagjai s a Konstantinápolyban levő magyarok jelen lesznek, s odahaza is kétségkívül kedvesen fogják venni tőle, ha értesülnek, hogy Rákóczi sírjánál áhitatoskodott, mint magyar fópap.

Az Ipolyira és példájára való e kegyelet hivatkozás láthatólag meghatotta barátomat, — s nem sok habozás után ráállott. Ezzel a második lépés is meg volt téve. Lementünk a lazaristákhoz Galatába. És a szerencse rendkívül kedvezett: mert nemcsak a rendfőnököt odahaza, hanem a konstantinápolyi patriárcha-helyettes: Monsignore Bonetti palmyrai érsek és pápai internuntius ó Excját is épen nála találtuk. E kitűnő nyajas modoru egyházfejedelmet már személyesen ismertem a mult évről, midőn szelamitk alkalmával a Jyl-diz-palota előtti nagyköveti páholyok egyikében találkoztam vele, szultán ó Fölsege szöglaltatóvó szárnységde bemutatott az internuntius urnak, a kivel aztán együtt néztük végig az egész fényes ünnepélyt, s együtt nyujtva át a szultánhoz szölt bucsuiratainkat, egyszerre kapunk kegyteljes választ. Most a váratlan viszontlátásnak részemről nagyon örülve, siettem bemutatni ó Excjának s egy P. Lobry missió-és rendházfőnök urnak Fraknói barátomat. A legkedvesebb fogadtatásra leltünk. Fraknóit, mint magyar fópapot, aranykeresztés apátka-nonokot, rendkívül kitüntették, s engemet, mint már régi ismerőt, a lehető legnagyobb szöglaltatás nagy köszönettel átvevén, a további kutatásokra az engedélyt megadá, s e részben a levél- és könyvtárnokot utasítva, azonnal meg-

aranyat, ki egy pohár chartreuzszel szöglalt neki. Aztán feleségéhez lépe, így szölt:

— Friedhof udvari tanácsosné, tett-e felre számomra egy szép bokrétát?

— Udvari tanácsosné? kérde Lia, talán virágárusnót akartál mondani?

— Nem; én jól mondtam azt, Lia; persze, ha az ember egész nap a bazarban virágot köt, nem tudja, hogy mi történik otthon, tette hozzá, felesége kérdő tekintetében gyönyörködve.

— Nos, tehát? kérde Lia.

— Arnold herceg ma reggel maga volt nálam, hogy ez állást felajánlja nekem és én azt elfogadtam.

— Oh, ez igazán örömhír! kiáltott fel a fiatal asszony, minden virágomat neked szeretném adni, Eduard; ki sem mondatom, hogy mily boldoggá tesz az, hogy itt maradjunk. — Itt van a te helyed és nem az irtó-dában.

— Magadra természetesen nem is gondolsz; neked a kisvárosban épp oly kellemesen telik az idő, mint nagyvárosban! Ezzel nevetve távozott.

— Az ön férje nagyon kedves, rossz ember, fordult Liához ó exczellenciája, a miniszterné. Nincs oka rá, hogy féltékeny legyen, mert ha csak lehet, mindig hosszant, de ezt oly elmésen teszi, hogy sokkal jobban szeretem, mint mások unalmas bökölásait! Képzeld, kedves tanácsosné, — e szölnal meghajította magát — azt imént az mondtam neki, hogy talán semmi kívánságát sem tudnám megtagadni és mit felelt erre?

(Folyt. köv.)

noke, a nagytudó-  
hazafiságn tudós-  
Fraknóinak utazá-  
gérétet arra nézve,  
szeretreméltóságú-  
kedves emlékü la-  
t meglatogatandja  
fáltáiraiban kutató-  
fogja. Ennyi egye-  
tinápolyban az első  
szári és nagyvezéri  
ztlégéseket meglet-  
ssel tovább menni.  
tetvén szives igé-  
gy menjünk most  
ba, a lazaristák lá-  
Lobrynak a hozott  
telyt tőle, először a  
másodszor arra, hogy  
zi és Zrinyi Ilona  
arnál Fraknói,  
lemlitem neki, hogy  
1862-ben id. Ku-  
lmann Inrivel itt  
kőci kápolnában,  
fejedelm sirja fő-  
ha tehát az ő  
ispók ezt levé: ő a  
monok, csak a ke-  
püspökének ne-  
döntőségünk tagjai s  
magyarok jelen lesz-  
vül kedvesen fogják  
hogy Rákóczi sirja-  
magyar főpap.

ara való e kegyele-  
meghatottá baráto-  
és után ráállott. Ez-  
volt téve. Lemen-  
ába. És a szerence  
nemcsak a rend-  
konstantinápolyi  
signore Bonetti pal-  
nuntius ő Excját is  
nő nyajas modoru  
helyesen ismertem a  
kalkmával a Jyl-  
pályok egyikében  
Főlsége szolgál-  
ott az internuntius  
néztük végig az  
gyütt nyujtva át a  
akat, egyszerre kap-  
st, a váratlan vi-  
gyon örülve, siettem  
y P. Lobry missio-  
knói barátomat. A  
létünk. Fraknót,  
ykeresztes apátka-  
ék, s engemet, mint  
legnyajasabban fo-  
nyveimet a supé-  
vén, a további ku-  
ad, s e részben a  
asítva, azonnal meg-

hartreuzsel szolgált  
ve, így szolt:  
amásosné, tett-e fel-  
trétát?  
kérdé Lia, talán vi-  
?  
dnam azt, Lia; per-  
pap a bazárban vi-  
mi történik otthon,  
tekintetében gyö-  
Lia.  
reggel maga volt  
anja nekem és én  
mbir! kiáltott fel a  
omat neked sze-  
mondhatom,  
az, hogy itt mara-  
d és nem az iro-  
esen nem is gou-  
épp oly kellemé-  
gyvárosban! Ezzel

yon kedves, rossz  
excellenciája, a  
hogy feltékeny le-  
nding bosszant, de  
sokkal jobban sze-  
bókolásait! Kép-  
s szónal meghaj-  
z mondtam neki,  
t sem tudnám meg-

tett minden intézkedést, sőt maga is közreműködni ajánlkozék. A fejedelm sirjánál mondanó misére nézve pedig, hogy ez annál ünnepélyesebb legyen: a legközelebbi vásárnapot, Szent-Mihály napját jelölje ki Fraknóinak.

Sept. 29-én reggeli 9 órakor Rákóczi és Zrinyi Ilona sirjánál az a mise, a lazaristák fényes segédlete mellett, teljes diszszel, — a mi küldöttségünk, gr. Széchenyi Ödön és a török fővárosban lakó számos honfitársunk s magyar utazók jelenlétében ment végbe. Bus kegyelettel áldozánk mindnyájan áhitatunkkal a szent helyen, a hazaszeretet vértanuinak porrai fölött. E hely szentsége, ez óra ünnepélyessége, a Bujdosó fejedelm és fejedelmnő hámvait rejtő síremlék látása, ihletelt töltött el mindnyájunkat, — Rákóczi nagy lelkének varázsát éreztük körülöttünk lebegni.

(Folyt köv.)

### Ujdonságok.

**\* Nazarénusok Debreczenben.** A debreczeni csapó-kertben — mint tudva van, a nazarénusok sektejébe ültette fel vándor tanúját, a mi nem is csoda. A gyom ott terem, a hol munkás kéz nem kapál. Rég belátta az ilyen eshetőségeket a debreczeni egyház, s tudva a lelkészek sokoldalú teendőit, melyek mellett a lelkesítő gondozás lehetetlen, a terhek megosztása szempontjából, az egyház egységének megóvása mellett, parokhiális körökre öhajította magát osztani, hol mint a kitünő műgondóval készített »Szervezet« kifejti, minden körnek meg lett volna a maga lelképásztora, presbyteriuma, iskolaszéke, jog- és munka köre. A »kör« minden tagjával az érintkezés meg lett volna s azokra minden tekintetben gond lett volna fordítva. Szóval a nazarénus, baptismus stb. sektek terjeszkedési vágyának nem lett volna termő talaj a vallásilag elhanyagolt nép között. Azonban a »Dávidházak és László Jánosok« formai akadályt láttak a debreczeni egyház magasztos célja előtt, s daczára az egyház minden erőfeszítésének, megakadályoztak eddig törekvését. Ki a felelős tehát azért, hogy nincs már mondhatni egy éva óta oly lelki gondozás a nép között, minőt ezelőzött a »Szervezet«? Hisz ha meg nem akadályozták erővel az egyházat, nem lett volna az a nép ott künn sem magára hagyva, s nem lett volna most a csapó-kertben egy nazarénus sem. A szentírás mondja, hogy »a betű megöl, a lélek az, a mi megelevenít.« És mégis az egyházmegye s egyházkerület betűmádó tagjai, kik eszünkbe juttatják Jézus harszát a formákhoz ragaszkodó farizeusokkal, formai akadálylyal a legnemesebb cél elérését megakadályozták, elodabbítják, nem gondolva meg, hogy »periculum est in mora.« Nos hát nagy! esperes és főjegyző urak! »hic Rhodus, hic salta!« Ha a lényeg mellőzésével a formába kötőzőknek, tessék! — Eljárásunk először az esztári birhedi dolgot szülte. Azután jött Báránd a maga megbotránkoztatott eseményeivel, most meg a debreczeni nazarénus. Tres faciunt collegium! Debreczent Kabáról akarják igazgítani. Mintha az a nehezes eljárás, hogy az egyház minden dologban kikerje előbb az esperes, azután az egyházmegye véleményét — mely utóbbi egy évben kétszer ülésöz — nem volna végtelen kárára egyházunk ügymenetének a maga nehezes lassúságával. Hány nemes eszmének, melyet a gyors eljárás gyümölcsözővé tenne különben, kell a lassu ügykezelés miatt meddőnek maradni. Bizony, ha Montekukulli felbontja a Bécsből kapott parancsol, melyben az ott székelő haditanács föltélen visszavonulást parancsol nek, s nem követi a maga eszjárását gyorsan, ki tudja, a félhold meddig leng még a monarchia térein? Mintha az ellenség állását, mozdulatlát, erejét stb. stb. a közelből nem jobban ki lehetne venni, s a szerint tenni meg az ellenlépéseket. Bécs és Montekukulli, Kaba és Debreczen egymáshoz viszonyra nem szántó hasonlat. De hát »hallják ezt a hajósok, de nem akarják érteni.« Ha Debreczenben terjed a nazarénus, az egyház méltán teheti felelősé azokat, kik a parokhiális körök létesítését s ezzel a debreczeni nép közvönlébe lelki gondozását eddig megakadályozták. Külömben az a várostól, s a fentebb említett okok miatt egyháztól is magára hagyott 1300—1400 lélek a maga 180 iskolaköteles gyermekeivel dicseretesen mozog. Dávid Mihály ev. ref. tanító s csapókerti gazda elnökleite alatt népes gyűlést tartottak, s mint halljuk, egy folyamodványt aláírva 100-an felül, tekintélyes küldöttség élén nyujtottak át nt. Kis s Albert lelképásztor urhoz, ki különben is lelképásztor leand a tervezett parokhiális körök gondolkuk meg ez évben létrejövetele alkalmával is, mint csapó-utcai lelképásztor, s kiről tudták, hogy törhetetlen akaraterejével s igazi ügybuzgóságával minden áron azon leand, hogy folyamodványuk lényege, melyben imaházat, tanító, iskolát stb. kérnek, minél előbb teljesedjék. Ugy halljuk, hogy a nt. ur igen szívesen fogadja küldöttségüket s maga személyesen szerzett tapasztalatokat a csapó kertben. Ha a nemes város és egyház azt akarják, hogy ő Debreczen, a kálvinista Róma, ne legyen polyglott egyház, a maga gomba módra szaporodó sekteival, mely búján terem az elhanyagolt talajon, kénytelen e bajon sürgősen segíteni. Csak gondolja fel minden ez ügy elintézését hivatott faktor, hogy az a szegény nép Üri szent vascsorával talán soha sem éi, mely vallásos életét

irányozná, énekelni, imádkozni nem igen tud, gyermekeit a városba járhatja iskolába, s ha az a rossz idő vagy más ok miatt elmarad, az előjáróság bünteti. Minő rossz vért szül ez nála! Ha gyermekeit keresztelletteti akarja, a baba hided időben bepoltyálja, hogy a kisdéd meg ne fazzék, oly szorosban, hogy szinte megful, s ugy hozza be a város közepébe, s onnan hazá. Megtörtént már, hogy mire hazá vitték a gyermeket, jöhettek vissza a temetéséről intézkedni. Most, mikor a »vegyes bizottság« nem sokára összeül az iskolák építetése ügyében, ez ügyben is szükségkép intézkednie kell. Az árok- és csapókülvárosi túltömött iskolákból a csapó-kertből jövők kiszorításával rendezett iskolák lennének, s az ide tervezett iskolák, tanító lakok helyett a csapó-kertben lehetne építeni egy szép nagy tantermet, mely egyszersmind imaház lenne, s mellé egy másik fiiskolát is. Egy káplán tanító felügyelete s vezetése alatt virulna aztán a csapó-kertben a kultúra, hazánk, egyházunk dicsőségére. Egy tanító, ki a leányokat kézimunkára, konyhakertészetre stb. tanítaná, egy segéd tanító, ki a kántori teendőket végezné, teljes személyzet volna hozszu időkre. A nemes városnak az iskolák építésére van pénze, az egyház a közszükséghez képest szabadon rendelkezik elemi iskoláknál az ingyen iskolázatás tőkének kamataival. — Egyedül a papi funktiót végző káplán tiszteltőljáról kellene gondoskodni. Minden tényezővel rendelkezik tehát egyház és város, s hogy sikerüljön e cél, melyre különben az elődázhatatlanság pecsétjét rányomta az égető közszükség — nem hiányzik semmi. — Excelsior! Nem lesz nazarénus Debreczenben, nem lesz irni-olvasni, imádkozni nem tudó magyar polgár a csapó-kertben!

**\* A munkás dalegylet választmánya** ülést tartott tegnap este. Nicnt József elnökökt. Előterjesztették a zászlószentelést ünnepély programját, melyet szeptember hó 11-én fognak megtartani a Margit-fürdőben. A választmány az érdekes, kidolgozott programot elfogadta, s pártalos végett ajánlani fogja a szombati estére összehívandó nagygyűlésnek is.

**\* Orvosrendőri vizsgálat.** A június hó folyamán megtartott orvosrendőri vizsgálat alkalmával különböző elemi czikkeket koboztak el. Sok romlott és értelen gyümölcsöt, továbbá 17 darab sertés borsókás husat. Az iskolákat is megvizsgálták s ott mindent rendben találtak. A városi főorvos, Dr. Sárváry kéri egyszersmind a tanácsot, hogy intézkedjék a kis-uj-utcai méhszársekeknek átalakítása tárgyában, mivel azok a közegészségre nagyon káros befolyásnak.

**\* Kozma Ferencz** miniszteri tanácsos a földmívelési miniszteriumban, tegnap reggel meghalt. A magyar lótenyésztés mai felvirágzását s azt a rendkívüli emelkedést, melyet közgazdaságunk e fontos ága mutat, az ország neki, az ő törhetetlen erejének és önfeláldozó munkásságának köszönheti. Az alkotmány helyreállítása óta ő állott ezen ügy élén a kormány kebelében s az ő szakértő vezetése alatt terszerüen fejlesztett a magyar lótenyésztés a ménes segélyével. A ménesbirtokokon, melyeket a kormány végtelenül elhanyagolt állapotban vett át, ma valóságos mintagazdaság létezik; az egész ország lóállománya szemmel láthatóan megemésedett s míg egyfelől a katonaságot a legkiválóbb anyaggal tudjuk ellátni, külföldi vásárlók keresik fel a magyar lovakat, melyekért ezelőtt nem sejtett összeg folyik be az országba. Kozma Ferencznek az érdeme ez az eredmény. Az ő szíveséssége, kitartó ereje és odaadó buzgósága létesítette mindezt. Pedig az akadályok, melyek különösen kezdetben meg kellett küzdenie, majdnem leküzdhetetleneknek mutatkoztak. A közös hadsereg kötelekébe tartozott ménésintézetű parancsnokok és főtisztek egynemelyike az első években azt hitte, hogy nem tartozik feltélen engedelmességgel a magyar kormányának. De Kozma Ferencz egymás után menesztette ezeket az urakat s e példa üdvös hatást gyakorolt. Azóta gyökeresen megváltoztak a viszonyok s a mai virágzó lótenyésztés az ország egyik legnagyobb közgazdasági kincse lett, melynek megalkotóját vitte a sirba Kozma Ferenczben a Kérlelhetlen halál. Zajtalan csendes munkásság hozta létre ezt az eredményt, mely nem ismerte a hivalkodást. Legyen neki könnyű a föld, melyet mint gazda és magyar oly forrón szeretett.

**\* Közegészségügy.** Városunk közegészségügye, mint a t. főorvos D. Sárváry Gy. jelenti, az elmúlt június hónap jó volt. Halalozások és betegedések mérsékelt arányban fordultak elő. Járványos betegségek voltak a gyomorhurutos bántalmak és a vatóláz. A kanyaró, mely a hónap elsején fellépett, a hó közepé táján teljesen megszűnt, kanyaróban 58-an betegedtek meg, de egy betegedési eset sem végződött halálzással.

**\* Baptista előadás.** Gyógyradon a napokban baptista istentiszteletet tartottak. Nők férfiak vegyesen gyűltek össze ez alkalommal a Bóné-kut felé vezető sétányon. Egyszer csak föllállott közülök egy a löczára és prédikált. Bóros volt, a baptista »papja«, a ki mióta kikerült a »privat-diener«-ségből, egész idejét a hívőknek szenteli. A szabad előadást többen közt a kolozsvári nemzeti színház intendantsa is végig hallgatta. Egy közös hadseregbeli kapitány figyelmessé tettek, hogy egy baptista isteni tisztelté ürgyere alatt a nagyszámúban összegyűlt közkonakdt a fegyverviselés meg-

tagadására lájtja. A kapitány azonnal jelentést tett a rendőrségnek, de a proféta megugrott, mire a rendőrök kivonultak. A vizsgálatot megindították.

**\* Népesedés.** Született városunk kül-és belterületén június hóban élve 181 egység, kik közül 102 férfi, s 79 nőnemű volt. A születési esetek az egyes hitfelekezeteknél a következő arányban oszlanak meg: helv. hitv. 81 férfi s 62 nő (143) született, r. kath. 15 férfi s 14 nő (29) született, ág. hitv. született 2 férfi, a zsidóság pedig 4 férfival s 3 nővel (7) szaporodott. Ezek közül törvénytelen 24 volt. Halva 7 gyermek született.

**\* A bárándi lelkész-választási ügyben** f. hó 9-én, azaz szombaton fog ítélni a debreczeni ev. ref. egyházmegye bírósága, mely ezen ülését Debreczenben tartja. meg. A bárándi ev. ref. hívek türelmetlenül várják az egyházmegyei bíróság határozatát, remélvén, hogy az egyházmegyei bíróság igazságot fog nekik szolgáltatni. A »Budapest« cz. lapba Papp Benjámin bárándi lakos azt írta, hogy az egész község áttéréséről szóló hír áptalan. Lehetnek, a kik gondoltak és gondolnak is erre, de ő és még számosan, minden körülmények közt megmaradnak őseik hitén. Ezzel szemben számos bárándi polgár — egy hozzánk intézett levélben — kinyilatkoztatja, hogy csak azon esetben gondolnak az áttérésre, ha igazságot nem nyernének. De erre nem lesz szükség, mert bíznak a ref. egyház vezetősében s az igazság átható erejében s várván várják az igazság napjának felderülését! Ugyanezen levélben örömeiket fejezik ki a felett, hogy a »Debreczen« sajtópörében az esküdtszék a legigazságosabban ítélt. Ejenek az igazságszeretők mindenkor és mindenkiben! — így végződik a bárándi level.

**\* Halálozás.** Az elhaltak száma június hóban városunkban összesen 134-re rug, kik közül 65 férfi és 69 nő volt. A helvét hitvallásúak közül 107-en haltak meg, a r. kath. közül 20-nak fenyeskedik az örök világosság, az ág. hitvallásúak 1 férfit vesztettek, a zsidók közül pedig 6 jutott az Ábrahám kebelébe. Rendkívüli haláleset 3 volt. A születések 47 esettel múltak felül a halálozásokat.

**\* Káldy Gyula hangversenye.** Káldy Gyula a nagy zeneművész, ki a Rákóczi kor melabus és szilaj nótáit oly művészi tökélyvel és gonddal hangszerezte fel és szedte össze, tegnap este ismételté hangversenyét. A hangversenyt a Csokonai kör több tagjának felkérésére rendezte, s a tiszta jóvedelemnek fele is a Csokonai köré lett volna, de biz a hangverseny anyagi tekintetben egész fiascot vallott. Alig 60—70 ember lézengett a Bika fényesen kivilágított dísztermében, meg a Csokonai kör tagjai sem jelentek meg, az egy elnököt kivéve, ki busan rebesgette az ürességtől kongó teremben a Mikos Kelemen variált versét: »egyedül, egyedül, annyit csak száz Csokonai tag közül.« Pedig e hangverseny megérdemelte volna a pártolást, mert az ott nyujtott élvezetek nem minden napiak, hanem kiválóan eredetiek és magyarsákosak voltak! Lehetséges, hogy talán ép azért nem jelentek meg azok, kiket mindig és mindenütt ott lehet látni, a hol egy idegen ajku és nemzetiségű énekes, például Barbi Alice zengettek német nótákat — »Frühlingstraume«-ról ezetára. — Hja, ezek csak magyar nóták voltak, a Rákóczi, a Bercsenyi nótáit s a mi léha erkölcsű modernéink csak az orfeumos »brettlik« silány és frivol hangolása zenéjében, nótáza s a b a n keresnek és találnak magukhoz méltó és illő élvezeteket. Elkétkintve a hangverseny anyagi oldalától, az erkölcsi siker annál fényesebb, annál teljesebb, mert a kevés, de intelligens közönséget valószággal entuzsiáltak a gyönyörűbbnél-gyönyörűbb, remekebbnél-remekebb kurocz dalok, melyeket a Káldy Gyula művészi tehetségű növendékei, dicséretre méltó nemes hűvvel adtak elő. Semmi kedvetlenség sem volt észrevehető énekekön, énekeltek szívből, énekeltek gyönyörűen, mintha egy zsufolt ház ideges közönsége előtt tennék azt. Harsogott a tarogató, regeszerrü kor varázshang hangszere, s a Veres Sándor mely basszus hangja megrezgettette még a rozszakosztájkaj terem magas bolfozait is. Üde, fiatal, kellemesen esengő hangokkal énekeltek a Káldy kitünő zenemester, tehetséges tanítványainak a legszebb, a legnehezebb darabokat, melyeket beoltak a hallgatók szíveikbe, kik a kurocz dalok búhajós zenéjén, s az énekesek ritka szép és kellemes csengésű énekein egész elandalodtak. A kedves megjelenésű Kolozs váry Etelen kívül, ki a Rákóczi imájának énekelésével remekelt s ki bizonyára, rövid idő alatt egyike lesz legkedveltebb népszimnű énekesnőinknek, a Csizsér Irén kisasszony pompás hangja tűnt fel. Szépen énekelte még Platz Mariska és Teleky Emilia kisasszonyok is. A Kulifay Gizella és Káldy Gyula zongora játéka is ama művészi nívoun állottak, hol már a kritikus is megszűnik kritizálni, gyönyörrel telik el ő is. Szóval szép volt, gyönyörű volt minden, s a Káldy és művésztársai által szerzett művevet bizonyára feledhetetlen és egyik legkedvesebb emléke lesz mindazoknak, kik előadásait meghallgattak.

**\* Házasság.** Az elmúlt hóban összesen 40 pár lépett házasságra, kik közül 33 pár helvét hitvallású volt.

**\* Alapszabály jóváhagyás.** Az érnihályfalvai első temetkezési egylet alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

**\* Kórházi forgalom.** A városi kórház forgalma júniusban a következő volt: május hóról 37 s 41 nő (78) jött át s felvételtt ellenben júniusban 104 egység, elbocsátatott 98 s meghalt 6. Július hóra 78-an maradtak vissza.

**\* Anyai házasosság.** Két házasternő beszélget a katoná fiáról s természetesen mindegyik a magáét dicséri. Végre, mikor már ki van merítve a tárgy, megszólal Slezákné: »Az asszonyság fia a 32-eseknél szolgál, az én fiam mégis előbbre van. Ő a 28-ik ezredben szolgál és nem sokára alkalmasint átteszik a 27-dikbe.«

**\* Börtön lakók.** A debreczeni kir. központi fogházban, dr. Kósa Zsiga kir. ügyész jelentése szerint, az elmúlt június hóban 96 férfi és 11 nő volt fogva, kik összesen 3279 napot töltöttek a börtönben. A börtönményi főfogházba 6 egyént szállítottak ki. Mária-Nostrába a fegyintézetbe 6 fegyencz nő küldetett el. A rabok mult havi munkake-resménye 94 frt 23 kr-ra rug. A rend, tisztség, fegyelem, élelmezés, egészségügy kielégítőek voltak.

**\* A Margit-fürdő czirkusza.** A Margit-fürdő telepen szombattól kezdve egy nagyobb igényeket is kielégítő czirkusz fogja megkezdeni előadásait. — A Nagy János féle czirkusz ez, kinek állítógat, igen sok és szépen idomított lovai vannak.

### Legujabb.

**A reichsrathból.**  
(A »Debreczen« eredeti tudósítása. Saját levelezőnkől.)  
Bécs, júl. 6.

Tegnap végig hallgattam az osztrák képviselőház tárgyalását, mely a maga nemében oly érdekes volt, hogy sielek erről a »Debreczen« olvasói értesíteni.

Spincic délhórvátországi képviselő, egyszersmind szabad óráiban görz-nótanító-intézetű tanár ügyét tárgyalta a képviselőház. A képviselő-tanár az ágrami kiállítás alatt nagy-szabású pánszláv beszédet tartott, hangoztatva azon eszmét, hogy a horvát tartományok — melyhez Dalmátiát is számítja — egyesüljenek egy korona alá. — E beszéde következtében Spincic, az iskolaszék egyhangu határozata folytán, szolgálat alól felmentetett. Minthogy egyszersmind képviselő is, ügye a képviselőház elé került, hol a szláv képviselők a képviselői immunitást láttak megsértve. Az ügy tárgyalása aztán hatalmas vihart idézett elő, melyben különösen a horvát képviselőknek volt részük, kik erős hangon keltek ki a közoktatási miniszter ellen. Dr. Kramarsch szemébe vágja Gausch közoktatási miniszternek, hogy ilyesmi csakis az ő minisztersége alatt jöhethet. Általános dorú közt kéré fel a közoktatási minisztert, hogy álljon modellt, hadd örökítse meg őt az utókor számára. Ha — folytatja a szónok — azt kívánánk tőlem, hogy jellemzem Gausch-t, azt mondanám, hogy oly ember, kinek egyik fele mindenre jó, másika azonban semmire sem használható. Mikor a miniszteri székbe ült, az újságok örömjungással fogadták s elneveztek »reform miniszternek« (a la Szilágyi Dezso) s az ujítás mindössze a tandíjfelemelésben állott, no meg scandalumokat idéz elő.

Elnök a szónokot e kifejezéseért rendre-utasítja.

A beszéd tárgyra térve át a szónok, erős hangon kél ki a közoktatási miniszter ellen. Ez az ember — folytatja ő — nem szégyelte egy képviselő immunitását megsérteni. 16 évi szolgálat után elűzött egy tanárt székéről, a ki egy eszmének szolgálatában állván, azért a házon kívül is mert beszélni. A közoktatási min. valósággal rendőrfőnöknek termett.

Pernforster képviselő kimondja, hogy ilyesmi a legromlottabb képviselőházban sem eshetnek meg. Azt hiszi, hogy a magyar érdekek tulságos gondozása vitte a minisztert ily tulságba.

Dr. Bareuther nem érti, mint lehet egy képviselőt — hábar tanár is — azért, mert oly szellemben beszélt, mely meggyőződésével és pártállásával egyezik — felelősség alá vonni. Dr. Luggar magyar befolyásnak tulajdonítja mindezt. Látnak — ugymond — hogy Magyarországon mily elnyomott helyzetben vannak a szegény románok (óriás taps és tetszésnyilvánítás a román deakok padjaiban), látnak, hogy ennek a szerencsétlen, eszázrthoz hű népnek mennyit kell szenvedni a durva magyaroktól, azoktól, kik nem állják a sárge-fekete zászló mind egy alkalmakkor sárba tapodni, kik ezt még kaszárnyáikon sem tűrik. (A románok tapsolnak.) Ha angol parlamentben történt volna meg mindez, azonnal lemondának a miniszter. Itt is jobb volna, ha azt tenné! — Miniszter ur nem gyermekjáték vagy szeszélye kielégítése végett ül a miniszteri székben, hanem azért, hogy az ifjuság nevelését közvetett uton ugy vezesse, hogy hazafias polgárokat neveljen. Ha azonban a tanárt szolgávé degradálja, ugy szolgalelkeket nevel. Rosszolja a miniszter tettet, s a felmentés mellett szavaz. (Leirhatlan taps és tetszésnyilvánítás a románok padjaiban, kik ez alkalomra százával jelentek meg.) A ház egyhangulag megszavazza Pacac képviselő határozati javaslatát, mely szerint az ügy a képviselőház mentelmi bizottsága elé utasíttatik. (H. S.)

Főszerkesztő: Sainay Gyula.  
Felelős szerkesztő és lapkiadó: Kósa Barna.  
Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu.  
(Szerkesztőség és kiadóhivatal: nagy-uj-utca 1702. sz.)

Szöllő gazdák  
figyelmébe!  
Peronospora ellen való  
permetezéshez  
**AZURINT**  
feloldva üvegszámra  
ugy **RÉZGÁLICZOT,**  
jegeczes **SZÓDÁT**  
igen jutányos árban ajánl  
**Rickl József Zelmos.**  
(3.) 46.

Lakás berendezésekhez  
szőnyeg, butorszövet,  
**FÜGGÖNY,**  
viaszcs vászon  
Parkett,  
lynoleum (parafaszőnyeg),  
nagy  
választékban  
tötelesen  
leszállított áron  
**Kunz József és Társa**

cégnél DEBRECZENBEN, kistemplombazár,  
(127.) 72.—

**R E G E D E I**  
tisztá alkalikus savanyúvíz  
**R**egjobb asztali és üdítő-ital,  
kiprobált gyógyszer köhögés, torokbe-  
tegségek, gyomor- és hólyaghurutnál.  
Ismeretéseket minden elarusító he-  
lyen, valamint a radeini fürdő-igaz-  
gatóságnál (Stájerország) kaphatók.  
Elarusítók kerestetnek.  
(155.) 8—20.

**Férfi chifon ingek**  
a hírneves Schroll-féle chifonból  
1 frt 90 kr, 2 frt 20 kr, 2 frt 60 kr  
**GALLÉROK,**  
**k é z e l ő k,**  
**NYAKKENDŐK,**  
harisnyák, keztyük.  
**Napernyők.**  
**e s e r n y ő k.**  
Kész mosó gyermek ruhácskák,  
**Brassói posztók,**  
**TRICOT**  
Peruvien és Doskin.

**SZABÓ LAJOS FIAI**  
CZÉGNÉL.  
(8.) 83.—

## LÄHNE INTÉZET SOPRONBAN.

Nyilvánossági joggal bíró 4 elemi és 6 gimnázialis osztály. Reális-  
kolai és VII. osztálybeli növendékek előkészítése.

**UJ NÖVENDÉKEK**  
a szünidő két hónapon is felvétetnek.

Értesítővel, prospektussal szívesen szolgál  
az intézet igazgatósága.  
(261.) 6—16.

(171)

Női-ruhaszövetek, gyapju voileok,  
mosó voileok, batist, zephir, atlas-satin,  
vásznak, kész fehérneműek,  
szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők  
**SZABÓ LAJOS FIAI**  
cégnél.

Leszállított árú az egész idény alatt.

55—

**ÜZLETHELYISÉG Debreczenben,**  
kereskedelmi- és iparbank palota (a megyeház mellett).  
**FIÓKÜZLET: H.-Böszörmény, Bazár-épület.**

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni,  
miszerint a

**„KEGYELET”**  
temetkezési intézet,

mely **Kernáts és Fischer** cég alatt vezetett, — Fischer  
János urnak a cégből történt kilépése folytán, azt

**Kernáts Gyula**

cég alatt tovább vezetni fogom.

A midőn a fenti körülményt a n. é. közönségnek tudomá-  
sára hozni szerencsém van, egyuttal tudatom, hogy az eddigi  
árakat **totemesen** lejjebb szállítottam, a miről is a n. érd.  
közönség **meggyőződést** szerezhet.

A legegyszerűbb temetések rendezését a legdisze-  
sebbig a legnagyobb **pontossággal** és a **legolcsóbban** elvállalom s  
eszközöm.

Kérve a n. é. közönségnek becses bizalmát és támogatását  
és én biztosítom a **legtisztességesebb** és szolid **szolid ki-  
szolgálásról,**

(275.) 5—20.

alázatos szolgálja

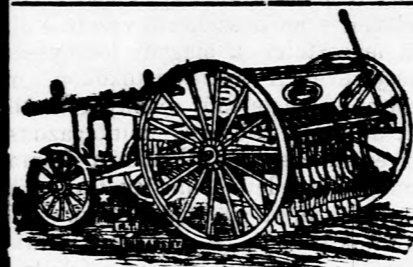
**Kernáts Gyula,**

„KEGYELET” temetkezési intézet

**SCHLICK** -féle vasöntöde és gépgyár  
részvénytársaság.  
**BUDAPESTEN.**

Gyár és irodák: VI. KERÜLET, KÜLSŐ VÁCZI-ÚT.  
Városi iroda és raktár: Podmaniczky-u. 14. — Fiók-raktár: Kerepesi-ut 77.  
**Gőz- és járgányoséplő-készületek**  
számos első díjakkal kitüntetett

szab. Schlick-féle 2 és 3 vasu ekék,



mélyítő- és egytetemes aczél-ekéket,

eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle  
egyvasu ekék, talajmivelő-eszközök,

(116.) valamint 18—8.  
Schlick-féle szab. „Haladás” sorbavetőgépek.  
Takarmánykésztő gépek, darálók, őrlőmalmok és  
mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai ké-  
veket és marokrakó arató-gépek és fűkaszáló-gépek szállítható mosó vasutak stb.

Minta-raktár DEBRECZENBEN: **TRNKA FERENCZ** urnál, Kis-Várad-utca.  
Előnyös ártételek feltételek. Legjutányosabb árak. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.